

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja vsak petek na celi poli, in velja po pošti za celo leto 4 gld. 20 kr., za pol leta 2 gld. 20 kr., za četert leta 1 gld. 15 kr. V tiskarnici sprejemana na leto 3 gold. 60 kr., za pol leta 1 gold. 80 kr., za četert leta 90 kr., ako zadene na ta dan piaznik, izide Danica dan poprej.

Tečaj XXIII.

V Ljubljani 18. listopada 1870.

List 46.

Gerško-katoliška cerkev.

Med škofi v Rimu zbranimi je bil eden kaj sloveč s svojimi prelepimi čednostmi, z učenostjo in ne navadnimi lastnostmi, ter si pridobil ljubezen sv. Očeta in drugih cerkvenih knezov. Ta mož je milgsp. Jusef, patrijarh gerško-katoliške cerkve.

Ker je vsem škofom posebno na sercu vzhodna (gerško-katol.) cerkev, se pač smé misliti, da so se mnogo pomenkovali z imenitnim patrijarhom in ga izpraševali, kaj želi in potrebuje cerkev, kar on gotovo naj bolje vé. In res so zvedili marsikaj posebnega, kar naj nekoliko razložimo.

Gerško-katoliška cerkev se razprostira po vsem vzhodu, katoliki iz Antiohije, Aleksandrije, Jeruzalema in še drugih daljnih krajev se k njej štejejo. Ima pa 12 škofov, podložnih patrijarhu, izmed katerih jih je 9 z njim prišlo v Rim, 3 so pa ostali doma zaradi nepremagljivih zaprek.

Akoravno ji mohamedanske zadeve niso prijazne, šteje vendar 100000 vernikov, kateri bivajo na prostoru širjem kakor je vsa Nemčija; ker jim pa pomanjkuje pripomočkov občevati ali imeti zvezo med seboj (ni tako kakor pri nas, kjer so železnice in druge lepe ceste), ne morejo nekteri dobivati tolažbe in polajšila od svoje cerkve. Na več krajev pride silo redkokrat kak duhoven, in dostikrat mora škof vzeti svojo pastirsko palico, ter kakor navaden duhoven hoditi po mestih in vaséh, da podučuje in deli sv. zakramente.

Patrijarh zdaj stanuje v Damasku, kamor se je pred kratkim preselil z Libana. Na Libanu so bivali patrijarhi od leta 1691. Skrivati so se morali tam pred neusmiljenimi Turki in pred patrijarhi ločene gerške cerkve, zakaj ti so jih preganjali in terpinčili, kolikor so imeli moči. Braniti jih ni mogel nobeden. Rimske papeže so si mislili Turki svoje največe nasprotnike; vedili so, da ravno oni na noge spravljajo križanske vojske v škodo mohamedanstvu; že zato niso Turki pustili ne miru in ne naj manje prostosti onim, ki so bili vezani s papežem. To pa so ločeni Gerki posebno pridno obračali na svoj mlin.

Leta 1818 je ločeni patrijarh poslal enega svojih škofov s sultanovim pooblastilom, naj iztrebi vse gerške katoličane. Gerški razkolniški, od katoliške cerkve ločeni škof pride tedaj v Alepo in zapové 12 naj imenitnejih katoličanov obesiti; iz dežele pobrati se zapové duhovnom in sploh tako ravna s katoličani, kakor so neverski cesarji delali s prvimi kristjani. Spričevanja, kake grozovitosti so se godile, kolikokrat je tekla kri, ima v roki patrijarh Jusef. Toda serčnost in gorečnost duhovnov je razbila vse napenjanje omenjenega škofa; v smertni nevarnosti so po noči maševali, podučevali

in ss. zakramente delili — zdaj tu, zdaj tam. Patrijarh Jusef je poznal več enacih vnetih duhovnov in iz njih ust slišal o priserčnih ponočnih shodih.

Vendar čudne so poti Božje previdnosti, to spozná vsakdo lahko sam na sebi, to nam spričuje zgodovina. Gerškim katolikom je prinesla prostost neka okoliščina, ktera jih je poprej navdajala s strahom in trepetom, namreč upor namestnega kralja egiptovskega Mehmed Ali-ja, kateri si je bil prisvojil Sirijo ter od onod grozil sultanu v Carigradu. Sultan je spoznal nevarnost, ko bi tirski katoličani podpirali upornega kralja, zato prepové vse daljno preganjanje in razglasi: „prostost za vse.“ Katoliški patrijarh, prednik sedanjega, se hitro preseli v Damask, od kodar laglje vlada vso cerkev, tedaj ni očitnega preganjanja (Kogovilstvo l. 1860 se ni godilo na povelje turške vlade.) in škofje smejo prosto podučevati, samo varovati se morajo pred zalezljivimi ločnimi gerki, kateri skušajo zmiraj jim novih sovražnikov napraviti na glavo.

Toraj patrijarh ima sicer prostost, pa nima nobenih dohodkov; vse cerkveno premoženje so ločeni greki porabili, in katoliški škofje so si morali od njih kupovati pravico kerstiti in spolnovati druge dolžnosti. Msgr. Jusef je storil, kar je mogel in daroval vse svoje premoženje (27000 tolarjev) v cerkvene potrebe; napravil semenišče za odrejo domače duhovščine, ki bi laglje zadostovali vsem potrebam kakor ptuji, ki še ne poznajo vseh potreb. Pa še s sto in sto družimi zaprekami se mora patrijarh boriti, z vidnimi in skritimi sovražniki. Sicer se kaže sultan katoličanom prijaznega, kar je pokazal še s tem, da je armenskemu patrijarhu, odhajočemu v Rim, dal demantov perstan za sv. Očeta; toda previden mora biti proti ločenim grekom, ktere podpira katoličanstvu sovražna Rusija, enako proti protestantizmu angleškemu, ki pošilja milijone v Sirijo in Palestino, da se zidajo cerkve pa šole za razširjanje krivoverstva. Tako so razmere nevgodne, pa Bog daj, da bi se ohranile pravi veri one dežele, ktere je napajala kri Odrešenikova.

Veselimo se!

Kaj ne, čuden naslov za sedanje čase! Zarad česa se pa hočemo veseliti? Ali morebiti zato, ker se vsled brezbožnega časopistva moralični propad zmiraj bolj razširjuje ne samo po mestih, ampak tudi po deželi? Ali morebiti zato, ker je mnogo postav skovanih cerkvenemu duhu nasprotnih? Ali morebiti zato, ker je iz Avstrije — milujem, da moram reči — zbežal notranji mir, notranje blagostanje? Ali se moremo morebiti zato radovati, ker teče v potokih človeška kri, ker se godé na severju vsak dan neslišane grozovitosti? Ali morebiti zato, ker je sv. Oče vjet, in oropan, ter mora

sedeti v sredi lačnih volkov, on mirno jagnje? Ne, ne, vse te stvari nam morejo priviti iz pers le stok in milovanje in žalost! Toraj zakaj se moramo veseliti? Zato, ker se je zopet še toliko bolj sijajno pokazalo, da res biva naš večni Bog, vladajoč svet s svojo modro previdnostjo, kar nam mora občutke zanesljivega upanja v serca liti; iz upanja pa izvira serčnost, pogum, veselje.

Česa niso vsega počenjali nasprotniki cerkveni zadnje leta, da bi uničili cerkev; po vsem svetu, v vsakem kotu so razpenjali svoje pogubitne mreže — noben pripomoček jim ni bil preslab, da bi cerkev terli! Polastili so se tiska, ter ž njim kar zasuti hoteli jim zoperno katoličanstvo; v najem so si vzeli sladkih jezikov, da bi govornikov moč pobijala na tla njene branitelje, udrihali po šolah, zakonu, konkordatu in bi bili naj raji z enim mahljajem pobili vso katoliško zavest.

Res, precej so napredovali, veliko najeli in veliko jih pridobili svojej vojni. Pa verniki so se začeli premikati, oživljati, postavljati se v bran. Snovati so začeli katoliške družbe, jela se je buditi katoliška zavest, ki je dremala, zbudila se je pod težkimi udarci, njen glas se je ojačeval vsak dan bolj; starček v Rimu pa skliče stebre katoliške cerkve in pokaže očitno stermečemu svetu, da cerkev ni ravno tako na koncu.

Sovražni svet zaskripnje pri tej prikazni, ker vidi, da je s svojim delovanjem in napenjanjem vzbudil novo življenje na katoliški strani; zato prisčuje v svoji togoti, da hoče delo pomnožiti, češ, zmaga mora biti moja, vsaj imam vso moč jaz v rokah; besedo, pero, inteligenco, glasove za postavodajstva, pa tudi še marsikaj diazega. In cerkev? Ona ima samo nevedne kmete, duhovne, tropo starih mož v Rimu in starčka na čelu: zmaga bo moja! Tako se je napenjal svet in poštev delal, ne vedé, da cerkev je zmagala še v vsakem boju, da se je le ojačila, ter olepšala v vsakem še tako groznem viharju, ker na njenej strani se bojuje nevidljiva, nepremagljiva moč, kar spričuje osemnajststoletna zgodovina. Pa nasprotniki so bili slepi, prezerli so ono moč in zato se goljufali.

Rim vzemimo papežu, tako so djali, in potem bo proč s papeštvom! Katoličani viditi, da Bog njihovemu nezmotljivemu (ta resnica jih posebno peče!) papežu ne pomaga s čudeži, odvernili se bodo od Rima in si ustanovili nacionalne cerkve; te se bodo morale sukati po naši volji.

In res, poteptali so pravico, zgodilo se je neslišano djanje: ropali so sv. Očeta njegovih posestev! Kako so vriskali po doprinesenem gerdem delu, in delo omivali, ter skušali opravičiti! Sv. Oče je zdaj vjet, vsak capin ga zasramuje in zaničuje, vsak umazan list sme prinesiti njegovo kolikor mogoče spačeno podobo, da se jej posmehujejo. Toraj, nasprotniki, dosegli ste, kar ste nameravali! Ali, vprašam vas, ali se pa vendar niste nekoliko zmotili v svojem poštevu?

Da, da, v veselje! zmotili ste se, zmotili, popolnoma! Kakor judje: oni so Jezusa vjeli, križali, pokopali.. že so menili, da imajo mir pred njim: toda kakor strela iz jasnega jih zadene novica: „vstal je!“ Tudi nas je po nekaj zadela enaka strela! Cerkev se je jela gibati, kaže se katoliška zavest v prelepem svitu, najmogočnejše glave se zbirajo, v zbirališča kličejo ljudstva, tam na glas oporekajo vaše gerdo djanje, milujejo sv. Očeta in zahtevajo od vlad, da naj vložijo svojo mogočno besedo pri roparju Emanuelu. Zdaj, zdaj se kaže, kam hrepené vse serca, za koga da goré! Če smo premalo spoštovali Pija IX, sedečega na Petrovem stolu v vsej bliščobi in oblasti, spoštovati ga hočemo toliko bolj zdaj v nesreči! Kje je ona strašna ločitev od Rima? Kje? Ravno nasprotno tega ste dosegli, kar ste nameravali: toliko tesneje zedinjenje! In zarad tega se veselimo, dragi ka-

toličanje! Da, kdor ima oči, naj gleda; kdor ima ušesa naj posluša! Kdo more še tajiti, da ne vlada serc previdnost Božja, da ona ne vodi svoje cerkve, kakor jo je vodila nekdanj?

„Premagal si, Nazarejec!“ tako je vpil Julijan odpadnik. „Zmagan sem!“ je gotovo tudi stokal mogočni Napoleon I na otoku št.-helenskem „in zmagal me je reven menih sedeč na papeškem stolu, mene, pred komur se je Evropa tresla!“ Enako bodo tudi kričali sedanjim nasprotniki cerkveni, ta zavest smé gotovo biti v naših sercih, to zavest nam dajejo že sedanji vspehi; — človek obrača, Bog pa oberne!

Zaupajmo toraj, veselimo se in slavimo njegovo močno roko, ki tako čudno obrača vse nakane zagriznjenih brezvérnikov v prid svojej cerkvi, v prid katoliškemu ljudstvu.

A. J.

Tri mesece na Jutrovem.

LV.

(Odhod iz Damaska po Celesiriji proti Balbeku. — Nahar-Barada. — Džidédi. — Star turški vojak in njegova misel o evrop. vojaštvu. Suk-Vadi-Barada ali Abilene. — Zebdene, Adamov grob in obstoj Noetove barke. — Grobi in skerb nekdanjcev in naših liberalcev za mrtve. — Surgaja — prenočevanje in sam sebe milujoči kmet. — Nožek peresnik. — O zagledu gore Libana. — Briti. — Metualci in Liberaluhi.)

V Damasku smo se mudili od saboto-večera do srede zjutraj; vse premalo za tako veliko in imenitno mesto. Pisati bi se dalo med drugim tudi kaj o ondotnem tergovstvu in silno bogatih, z imenitnim jutrovskim in zahodnjim blagom nakopičenih bazarih ali tergoviših; ali ker nisem tergovec, naj si sami mislijo, ktere tiče in mika to. Opomnim naj še redko reč, da v enem predmestij smo vidili tako strahovito debel javor, da se nam je vredno zdelo zmeriti ga. Ko smo se motali začudovaje okrog tega velikana, so ljudje radovedno gledali, in rekel sem v šali: „Fi-l-lejl nidži nesrek-hu:“ po noči dojdemo ga ukrast. Imel je v okrogu 7 sežnjev do 42 čevljev.

16. majnika zjutraj ob 6 smo odrinili iz Damaska proti severu in popotovali smo dolgo časa po kaj lepi planjavi ob vodi Nahar Barada, ki izvira pod Libanom in teče skoz Celesirijo v Damask. Lepa pot, po kateri smo šli, derži v Bejrut, mi pa smo ob 9 pri vasi Džidédi zavili na stransko pot ob desni, ker naš namen je bil iti v nekdanj imenitno mesto Balbek, kamor smo dospeli pa še le drugi dan.

Na poti sem imel prav kratkočasno družino s starim turškim vojakom, ki je pravil, da ima v Damasku hišo in deržino, in ne vém, po kaj je jezdil v Balbek. Rekel je, da že 25 lét služi in hoče zmiraj vojak ostati. Bil je tudi v krimski vojski. Večkrat je bil že ranjen. Popisoval mi je bojnega duha raznih evropskih vojšakov, kakor je on menil, toda za resnico njegove razsodbe nisem porok. Ker imajo Turki z Rusi dostikrat opraviti, si je bilo pač misliti, da dobrega o njih ne bo povedal. Modroval je tako-le: Rusi niso dobri vojaki — „muš tajej asaker —“, ker preveč pijejo žganje (aragi) in grejo opiti na vojsko, čez ramo streljajo, pa bežijo, — imajo pa dobre topove; — Francozi so lahki; — Angleži na suhem ne dobri, na morji pa kaj čversti; — Nemci (Nemsávi) ne ljubijo vojske. Da so mu Turki naj verliši vojaki, je pač misliti. Prav priljuden, miren človek je ta Turčin; večkrat mi je dal svojo smodko pušiti (znamenje posebne prijaznosti); — tudi vse z Bogom dela. Vojske se nič kaj ne boji, ker po mohamedanskem „fatalizmu“ meni, da je vse človeku neodjenljivo odmenjeno in ne more nikakor nič drugač biti ali se spremeniti.

Ob 11 smo imeli málico ob Ajsuk-u, ki je blezo

nekdanja Abila, stolnica okrajine Abilene, male deržavice Lizanija, sina Menejevega, kralja kalčiškega. Kleopatru je bila ukazala Lizaniju zavdati. Gospodovali so čez Abilo zaporedoma Filip četertni oblastnik, Agripa, in poslednjič Herod Agripa. Pozneje je bil ondi škofovski sedež, in l. 634 so se je polastili Saraceni. Tudi Suk Vadi-Barada se imenuje ta kraj. Zdaj smo šli po Celesiriji, in deželica je bila za me toliko bolj znamenita, ker smo se nekdanj toliko učili o teh krajih v stari zgodovini in zemljepisji. Ondod stanujejo mohamedani; v Ajsuku je menda en sam kristjan. Po nadaljni klastiški dolini „Ard ez-Zebdene“ so se pasle velike črne čede turške. Zebdene ali Zebdani stoji ob znožji rodovitnega homca, je obdajano z lepim drevjem in ima do 3000 prebivalcev, katerih je polovica kristjanov, polovica mohamedanov. Neko izročilo ondotne dežele stavi na ta kraj Adamov grob, sosednji hribi pa da imajo biti tisti, kjer je bila ostala barka Noetova. Ta kraj, v prelepi dolini za zelenimi gaji, je naj lepši vsega Antilibana. Po Celesiriji se vidi veliko ostankov nekdanjih v kamen izsekanih grobov, kakor po družih krajih slovite Sirije. Ko bi pač narodi bili toliko skerbeli za svoje duše po smerti, kolikor so za telesa! V nekem oziru so podobni našim liberalcem, katerim je silo veliko za to, da se merlič še prav silovito okinča in z naj večim lišpom spremi; če je pa bil za večnost dobre v boleznih oskerbljen in previden ali ne, — če se duša pri Stvarniku veseli, ali je pogubljena in terpljenju za vselej izročena: za to ne prašajo — lisci! — Nekteri teh nevercev tedaj so si velik del svojega življenja pripravljali in v kamen sekali spodoben grob za po smerti. Ali ni pa tudi to očitno spričevanje, kako so si bili nekdanji narodje svesti svojega družega in nadaljnega življenja po smerti?

Ob 5 smo prijezdili v vas Surgaja, ki je v lepi ravnini, in prenočevali smo pri nekem „fellahu“, kmetu mohamedanskem. Ljudje so vse in s poterpežljivostjo si prizadjali nam postreči. Plačali smo od prenočevanja z vsim skupaj četerti del napoleona in 15 piastrov ter blizo 4 gl., namreč od 5 oseb, 4 konj in enega „dolgouha.“ Gospodar je jako miloval samega sebe, akoravno ima boje 14 krav, številno drobnico, hišo s poljem in vinogradom, in zraven tega še ko lovec strelja serne, zajce itd. Rekel je, da mora prevelike davke plačevati; da vojaki pridejo, ko tobak zrasede, pa mu ga z njive rujejo; tožil čez mraz in sneg, ki tolikrat pade in dolgo leži. Nič ne mara, da mi je s tim hotel tudi serce nekoliko mečiti za „bakšiš“ drugi dan pri odhodu. Res me je drugo jutro po opravljenem plačilu še prav milo prosil darú, rekoč: „Ali nisem tvoj sin?“ Zunaj so stale pa še ženske in otročajstvo, katerih vsako bi rado kaj imelo. — Posebnosti v tej grobljasti vasi nisem vidil. Po 5 zjutraj smo odšli; imeli smo še dobrih 5 ur do Balbeka. —

Prepozno sem bil spazil, da sem svoj nožek (perésnik) ondi pustil; godí se mi pa z njim kakor celo med kristjani z zgubljenimi rečmi: do danes ga ni še nihče za menoj prinesel, in ga javaljne bo; tudi pónj ne bom blezo šel.

Dalje gredé po Celesiriji ali Antilibanu smo kmali zavili na neko višavo — na bližnjico — ognivši se Nebi-Sit a, to je, „prerok-Seta“; pa še danes mi je žal, da nisem vasice blizo vidil, ker ondi je menda grob Setov, od ktereга ima kraj ime.

Prava „koile“ ali „klana“ Sirija (Celesirija, votla Sirija) je res ta kraj, ker povsod so globoke grape, soteske in ozke doline, skoz ktere veter truli in tuli s hribov — s snežnikov Hermona, Antilibana in Libana, in torej ta kraj dosti merzel dela. Zjutraj ta dan me je prav pošteno v roke zeblo, ko sem jezdcé imel brevir

v roki. Kmalí pridíši na herbet, kjer smo se bili v stran obernili, smo zagledali pred seboj mogočno Libanovo gorovje s snegom po verhovih, in lepe doline spodej. V popotne bukvice sem bil pri tem pogledu zapisal te besede: „Pozdravljen mi bodi, zali Liban, ki sem te že toliko- in tolikrat imenoval in s častitljivostjo nate mislil! Pozdravljen s terpini — svojimi prebivavci vred, ki so — močni kakor tvoje podnožje — z lastno kervjó pričali svoje katoliško ime!“ Namreč Maroniti.

Okoli osmih gremo z obgorja antilibanskega v nizavo in na predlibansko dolgo dolgo polje. O 9 smo v Briti, ki je viditi precej poseben kraj. Po teh krajih stanujejo ločnikarji imenovani „Metualis“, ki se štejejo k Ali-jevi svojbini, kakor Perzijanci. Ti Metualci ne morejo terpeti kristjanov in jih hudo zaničujejo, kakor n. pr. naši liberaluhi jezuite. Ti sovražljivci ne pijejo in ne jedó iz posode, katero je rabil kdo, ki ni njih ločine, se ne usedejo s tujci k ravno tisti mizi, in menijo, da so oskrunjeni, če se jih le kaj malo dotaknejo.

Polje je obdelovano pridno, žita pa slabe — ravno gredo v klasje po obširni poljavi. Veliko vročino je kalil hladen vetrič. Proti 12 smo prišli v Balbek.

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Pomoči našim bratom Bosnjakom išče čast. Br. Caharija iz reda Trapistov, ki je zdaj v Ljubljani. Ni je večí dobrote kakor na duši in na telesu zanemarjenim pomagati. Taki so Sloveni Bosnjaki. Iz same čiste ljubezni so se redovniki Trapisti vselili v neki zarašeni pustoti blizo Banjaloke, da bi pomogli pogosto skorej golim in silo zanemarjenim Bosnjakom, kristjanom in mohamedanom, k oliki in čednosti. K temu pa potrebujejo sredkov, da napravijo cerkev, napravijo ubóžnico, in družih mnogih pomočkov za učenje v delu itd. itd. Prihod. več.

„Vaterland“ piše, da vlada namerja v Ljubljani nekak „Tagblatt“ izdajati v slovenskem in nemškem jeziku. Kaj pa da? sej denara je dosti! pristavlja „Vtld.“ — In pa „Tagblatt“ s svojim sovraštvom zoper cerkev je ne le po Gorenskem, ampak po vsem Kraujškem pot dobro pogladil, da ga bodo precej spoznali, ako pride pod kranjsko kapo. Se hoče ne mara tako delati kot v Celovcu, od koder se v „Vaterlandu“ toži: „Kako vender vladni list (Klagenfurter Zeitung), ki ga naši davki živijo, kako tedaj vlada na to pride, da katoliško občinstvo neprenehoma žali z naj zaničljivšimi umazanostmi in naj bolj neslanimi pravljicami in kvantami zoper papeža in sv. cerkev? Kako vlada na to prihaja? Kako?“ Gotovo imamo že dosti zmešnjav, dosti razporov, dosti zaničevanja naše sv. cerkve, in če vlada nas v spoštovanji naše sv. vere že podpirati noče, imamo saj pravico od nje tirjati, da naj se ne dá liberalcem in mavtarjem zapeljati, da bi žuljev denar podložnih zametovala za zasramovanje naše sv. cerkve in v svojo lastno nesrečo. Naj bode prepričana, da sovražniki kat. cerkve v našem cesarstvu so tudi sovražniki našega cesarstva in cesarske dinastije, velik del Prusoljubi itd., kar tudi sami velikrat dosti očitno kažejo.

G. misijonar Buh, kakor „Wegweiser“ v št. Pavlu 22. okt. piše, se je vernil zdrav in na novo vterjen v svoj misijon. Vidil je (zraven svoje domačije itd.) Rim in Palestino, bil v Suez-u. Iz Jeruzalema je prinesel raznih svetinj za cerkev in družih znamenitost, — za mil. škofa umetno skudelico iz perličine, na kateri je izrezana zadnja večerja. Svojih študentov je 4 oddal v št. Vincenciju, 3 v Milwaukeji in 1 v vstavu št. Janeza v Minesoti, da se končno izšolajo.

Pervi sneg je ondi padel 19. oktobra.

„Ubijavci ne pojdejo v Božje kraljestvo“, pravi Bog v sv. pismu. Strašan rop in uboj se je zgodil 5. tega mesca, ter bi nobeden ne mislil, da keršen človek je zmožen tako grozovitne gerdobe in neusmiljenosti. Zahvaljeno nedeljo zjutraj, kakor vladni list piše, je našel eden Vindišgradcovih gojzdnarjev razmesarjeno človeško truplo v germu med Hrušico in Kálico v logaškem okraju. Vojaški gumb s številko 7 in kosec sukna, ki je tam blizo ležalo, je bilo vzrok, da so hudodelnika kmali zasačili. Že popoldne so ljudje spazili kervave sledi na obleki vojaka lovca, ki je s svojim bratom v kerčmi v Hrušici pil. Jaderno pokličejo nekatere Vindišgradcove gojzdnarje, ki so oba prijeli in ju žandarjem izročili. Ubijavec je novak ali regrut pri 4. lovski komp. 7. batalijona. Ko je 5. t. m. šel iz Ljubljane za 48 ur na odpust v svojo domačijo v Podkraj na Ipavskem, se je na postaji v Logatcu pridružil kupčevalcu s kožami G. Cagliani-u iz Ipave, ktere ga je poznal. Na potu po Hrušici proti Ipavi mu je Cagliani pravil, da ima denar seboj, in nesrečnega spremljavca obide misel mu denar uzeti. Do 400 stopinj na višavi pred prvo bajto tovarša udari z bajonetom po glavi. Ranjeni je še 35 stopinj navdol tekkel, morivec pa za njim, ki ga je do mertvega mahaj, mu uzel pismovnjak s 167 gl. denara, truplo pa je vlekel še kaciš 8 sežnjev navdol v germe. Njegov brat se tega ni čisto nič vdeležil. Pri ogledu so našli na truplu 22 rán z bajonetom in sicer njih 20 na glavo. Hudodelnik 21létni Jan. Cigole je bil močno skesán.

Take strahovitosti morajo vsakemu obudovati resnobne misli. Vse moči se morajo na novo zedinjati, da se mladina čedno odreja in ostudno divjaštvo odstranjuje. Starši, odrejte otroke v Božjem strahu, molite z njimi doma, vodite jih pridno k nauku za spoved in obhajilo in ne izgovarjajte se, da nimajo časa; ne pušajte jih ob nedeljah brez Božje službe in glejte, da v cerkvi res molijo in Božjo službo v duhu spremljajo, ker brez tega serce terdovratno postane kakor železo in ne mara več ne za Boga in ne za ljudi; učite jih krotiti hudo poželenje po tujem, — tudi ne enega sadú naj nobeden ne ukrade s tujega verta, za vsako naj manjši tatvino naj nasledva kazen; svarite jih pred gerdimi in divjaškimi pretépi in poboji, in zlasti tudi pred neusmiljenjem do žival, zakaj lahko se zgodi, da se takemu tudi človek ne smili, kateri nima usmiljenja do živali.

Naj bolj obdivjajo mladenči, kadar so odpravili nedeljsko šolo ter odidejo spod posebnega nadzorstva in postanejo nekako — bi djal — sami svoji, začno v kerčme zahajati, nevarne znanja delati in torej ponočevati. Ko bi bil mladeneč nedolžni Abel, v trenutku tako rekoč se zamore v Kajna spremeniti, ako zajde v zanikarne družine. Mladenči, mladenči! varite se vender take živinske družine. Koliko jih tiči po ječah zavoljo pobojev, in tam se mnogi še bolj spačijo, ker je polne sobe vsakterih hudodelnikov skupaj, ki si eden drugemu gerde spake in zanikarnosti pripovedujejo, kakor pravijo taki, ki z jetniki imajo opraviti, in marsikteri še tam nočejo ne k Božji službi in ne k spovedi hoditi; kako se bodo poboljšali! Obeta se sicer, da bodo ječe tako vravnali, da bodo jetniki ločeni; Bog daj, da bi se to res in skorej zgodilo. Režno prevdarjati je treba, kako bi se divjaštva po kerčmah, poboji in ponočevanja odpravile ali saj zmanjšale, kolikor le je mogoče. Ranjki g. Brence je dobro zadel, da je tudi odraseno mladino zbiral in z raznimi nauki mečil njih serca ter jih s tim od raznih napák odvrácal.

Posebno ákodljivo je tudi to, da mladeneč, kadar v vojaštvo pride, ima pogosto to kužljivo vražo, da nikomur več pokoršine ni dolžan, postane prederzen, in v taki lažnjivi svobodi se lahko kaj hudega zgodi. Zdaj še

zlasti, ko mora vse vojak biti, je še bolj ostra dolžnost državi za to skerbeti, da bi se vojaški mladenči staršem ne le ne spridili, ampak se še bolj izobrazili in v vsakterem čednem obnašanji olikali. Gotovo je velika napaka, ki je ne more nihče izgovarjati, ako vsi vojaki nimajo ob nedeljah in praznikih redno in vselej svoje Božje službe s pridigo vred. Naravnost podirati se pravi tolikoletno skerbljivo odrejo staršev in cerkve, ako je res pripušeno po kasarnah tiste mladenče nadlegati in zaničevati, kateri svoje molitve opravljajo, kakor so doma navajeni, kar se od nekđaj sliši in po vsih deželah toži. Dober reč bi moral večerno pobožnost in čedno obnašo še le pospeševati. Zakaj pa ne? Je mar sramota Bogu služiti? Ali se more in smé terpeti prederznost, da se človek zato nadlega, ker svojega Stvarnika časti in hvali, da ga je čez dan obvaroval? — Pred kaj leti smo imeli priliko večkrat tudi slišati, kako ostudno so tisti preklinjali, ki so novake vadili ali eksercirali, zlasti bolj pri posameznih. Ni nam znano, koliko se je v tem zboljšalo. Tako napčno djanje mora mladencu njegov novi stan prižaliti in ga čisto odvijati. Nravni ali čednostni mladenči so bili vselej in pri vsih narodih naj bolji vojaki; spačenci so piškavci. — Pred vsim uči skušnja, da človek, ki se nečistosti udá, postane kakor rogat in živinsk, ker ga vest dela nepokojnega in mu je vse zoperno, kar ga na red in čednost zavrača ter potlej lahko v vsaktere hudobije zabrede. V tem oziru je veliko pomanjkljivega v vsih krogih.

Pervo in poslednje, kar človeka oblažuje in lika ter ga čednega, usmiljenega, spodobnega, priljudnega, pa junaškega dela, to je vera, delavna vera. Torej vi liberalci, le tirajte keršanski nauk zmiraj bolj iz šole; le kričite za ločenje šole od cerkve; le hvalisajte zaplotni zakon; le opravičujte rop, mahajte po papežu, cerkvi, po božjih potih, duhovnih in tako devajte v nič njih delo: s tim tudi vi pripravljate sami sebi dogodbe „hrušiške.“ Ne tako, temveč vsi stanovi se morajo v prijaznosti, v keršanski ljubezni zedinjati in roke podajati, da se narod v celoti in posameznosti čedno lika in odreja.

Iz Planine, 13. nov. M. K. Mavtarji mislijo, da je že blizo tisti čas, ko bodo na razvalinah vsake vere, posebno pa katol. cerkve in na razrušenju prestolov svoje gospodarstvo postavili, ter potem svojevoljno ljudstva poživinovali. Že je padel zavoljo njih najstari apostoljski prestol v Rimu; jagnjet in ovc pastir zgubil je osebno in vladarsko prostost. Padel je ta prestol vsled nemarnosti, ali po Potockovih besedah vsled slabosti keršanskih vlad. Naj bi se nikdar ne pripetilo, da bi te vlade zaradi same slabosti same oslabele in enako padle, kakor že več družih! — Mi kristjani smo sicer prepričani, da sv. Petra skale tudi mavtarji ne bodo razdžali, dasiravno so blezo precej z Luciferom v dotiki, kajti besede večne Resnice so zoper nje: „Et portae inferi non praevalerunt adversus eam.“ Toda ravno ta Resnica je govorila: „če bote Očeta kaj prosili v mojem imenu, vam bo dal,“ zato moramo prositi, kakor so prosili prvi kristjani, ko je bil Peter v ječi. — Že smo brali v mnogih listih, da so se po širokem svetu opravljale očitne molitve za našega splošnega Očeta.

Tudi ljuba Danica si nam zadnjič veselo novico prinela, da so krepki Gorenci okolice Železniške na božjo pot šli za sv. Očeta molit. Naj tudi jaz iz naših krajev naznamim, da tukaj ljudstvo sploh obžaluje bogoskrunski rop večnega mesta, in se mu ta neslišana grozovitost stуди. Zato splošno za sv. Očeta molijo. Na sv. Karola dan pa so verli farani logaške fare s čč. duhovnima pastirjema priromali na božjo pot k Materi Božji na Planinsko goro, kjer so med tremi ss. mašami molili za sv. Očeta. Ginljivo je bilo slišati, kako iskreno

je ljudstvo za č. g. fajmoštrom molilo molitev za papeža po petih litanijah. O zaupati smemo terdno, da bo Bog zavoljo goreče molitve kristjanov sv. Očeta sužnosti rešil, če tudi so ga vladarji zapustili. Zraven pa se moramo veseliti posebno v današnjih žalostnih časih tako splošne gorečnosti za keršansko reč po vsem svetu. Tudi v Avstriji vidimo pojemati keršanstvu toliko sovražni duh liberalcev, kar so se začeli katoličani dramiti. Zato pa smo tudi terdno prepričani, da pést ljubljanskih liberalcev s svojimi tagblattarskimi svinjami med značajnim vernim slovenskim ljudstvom nikdar veljave doseglja ne bode. To pa je naše veselje. Veseli nas pa tudi to, da je le malo taci, ki mislijo, da s kmetijsko obleko sleči moramo tudi vero, kakor da bi za gospôdo vera ne bila. Mnogo imamo še verne gospôde, ki sv. vero visoko čislajo in po nji živijo. Naj omenim iz naše okolice danes samo pobožno družino kneza Windišgradca. Postavil je letos ta knez zalo kapelico sv. Križa za zadnji pokoj svoji družini na zemlji. 27. oktob. je bila slovesno blagoslovljena in 3. nov. so bile v rako te kapele prenesene tri trupla omenjene družine. O priložnosti kaj družih novic z Bogom!

Iz Gorice, 12. listop. — n — Dovoli, predraga mi „Danica“, tudi meni predalček, da ti nekaj povem o zadevi verskih reči po naših šolah.

Šolsko leto smo pričeli 3. nov. s slovesno sv. mašo. Od tega dné naprej pa nismo imeli več maše razun ob nedeljah. Kar se tiče molitve, se na naši gimnaziji celó slaba godi; ne pred šolo ne po šoli se ne moli. Le kak profesor, kteremu iskra pobožnosti sije, moli kakikrat. Tako je bilo sicer že lani, toda v taki meri še ne. Pač žalostno je to in dijakom spotikljivo!

Lansko leto neki dan zjutraj učitelj stopi v šolo, se prekriža in začne moliti. Za njim tudi dijaci. Toda kmalo obmolkne in zdajci reče: „Lassen wir's gehen; es ist ja schon nicht nothwendig zu beten!“ Enacih žalostnih reči bi imel še marsikaj pisati pa naj bo zadost; raji še nekaj družega.

Do lani so na gimnaziji v cerkvi le po nemški in po latinski peli. Ker pa dijaci višje gimnazije lani niso marali niti nemški niti latinski peti, je bilo utihnilo petje in orgle. Zaradi tega se jim je letos pa vendar dopustilo, da se poje le slovenski in italijanski. Kaj praviš k temu, ljuba „Danica?“ *)

Iz Koroškega, 14. listop. — Kakor je „Danica“ v 44. listu naznanila, se je 30. oktobra v Lebučah poleg Pliberka pričela katoliško-konstitucionalna družba, in že šteje 67 udov, vnetih za vero in pravico. Veselo je slišati, kako se po mnogih krajih snujejo katoliške društva, v bran postaviti se lažnjivemu liberalstvu, ktero sili na vso moč, Boga odriniti od njegovega prestola in iz človeških sere, ter v divji neveri izrediti prihodnji zarod. Pa kakor je vihar potreben, da razganja kužni, smradljivi zrak, tako, bi rekel, potrebno je, da vladar nebés in zemlje, kateri tudi vé iz hudega dobro buditi, pošlje ali dopušča viharne časov, zdramiti mlačne spavajoče k živemu, keršanskemu zavedanju. Kar vihar odnese, je plevél, pšenico pa spravi Gospod v svojo žitnico. Ravno v prvih stoletjih, ko so kristjane silno preganjali in grozovito morili, je katoličanstvo narlepše cvetelo. O pravem času bode Vsegamogočni zapovedal viharju, sej svoje cerkve on nikdar ne zapusti, — in zmaga bo naša: „Portae inferi non praevalerunt adversus eam.“

Mi pa moramo delati, kar nam dajo moči, združevati se in pokazati, da štejemo se po milijonih in milijonih, in da je strašna krivica, nam psovati, tretji, jemati to,

*) Gotovo bi bilo primérno in želeti, da bi pridni dijaki sem ter tje peli tudi v latinščini, kakor častitljavem cerkvenem jeziku, ki je ob enem jezik vesoljnega sveta. Vr.

kar nam je Bog dal, vero, in namesto kruha nam resnicelačnim ponuditi kamenov.

Združevati se moramo, braniti, kar nam je naj svetejše, in združeni deržati se njega, kteremu je Zveličar rekel: „Na to skalo bodem zidal svojo cerkev“, z njim stati nepremakljivi, dokler ne potihne divji serd viharja, „da resnica vzame mesto laži, da miru zasije zlata zarja.“

Da tudi mi zavemo se svojih keršanskih dolžnosti, smo pokazali v drugem shodu 13. t. m. s protestom zoper božje roparsko hudobijo, v Rimu storjeno, v sledeči resoluciji:

„Mi oporekvamo zoper roparski napad našega vikšega dušnega pastirja, papeža Pija IX, zoper polastenje Rima, v imenu katoličanstva in v imenu pravice, ktera se po takem silnem ravnanju z nogami teptá, ter prosimo vlado, po moči braniti očeta vesoljnega katoličanstva.“ F..c*)

Iz Vabaše 18. okt. Marija Trobec, sestra misijonarjeva, ki se je v ljubljanskem nunskem samostanu za Ameriko pripravljala in se podala k bratu, piše prečast. gospej prednici mično pisemce, ki naj po večem nasledva tukaj. — Že je več ko mesec, kar sve se ločile, o j koliko serčnih zdihljejev sem poslala nazaj v Vaše mi ljubo stanovanje. Enkrat sem Vam tudi pisala; ako ste pismo prejeli, Vam je naše popotovanje znano do Kolina. Tedaj Vam naprej naznanim. 13. sept. se peljemo naprej proti Antverpen-u; tu smo prenočili in drugi dan se pa peljemo v barki proti Angleškemu čez morje, kamor smo še le 16. zjutraj ob 8 dospeli — v mesto Mavrisby. Ta dva dni smo imeli kaj neprijetno vožnjo, ker je bil precej hud vihar; to se je barka zibala! Tako nas je zrukalo in pretreslo, da smo bili vsi bolni, eni koj prvi večer; jest sem se dolgo branila, pa vendar drugi dan mi je tudi enkrat malo slabo prišlo. V. č. g. Buh so bili tako nadleževani od morske bolezni, da celi dan niso nič mogli jesti; o to so se mi smilili! Taki so bili, ko merlič. Po tem se peljemo po železnici še kakih 8 ur do Liverpoolja. Tukaj nas je že neki agent (opravnik) na kolodvoru čakal, ker je iz Kolina pismo dobil, kedaj da pridemo. Potem nas pelje v svojo hišo, nam dá malo večerje in nas prenoči. Drugi dan smo mislili, da bomo šli koj naprej na široko morje, pa barka je bila že napolnjena; tedaj smo mogli čakati, da je bila druga pripravljena, od sabote do torka. To je bilo dobro, da so že v Kolinu z agentom zavezo naredili, tako, da dokler nas ne oddá na barko, nas mora on z vsim preskerbeti. 20. sept. zjutraj se podamo na široko morje. Jest se nisem prav nič ustrašila morja. Barka je bila malo manji ko Vaš samostan, pa je bila vendar tako natlačena z ljudmi, ker jih je bilo še čez 1000, kakor so g. Buh pravili. (Ženske imajo na barkah posebne oddelke zase.) Postelje v barki so tako narejene, kakor pri Vas odri za jabelka, po tem je še pregrajeno za vsacega posebej z dilami, da se lahko prime, kadar se barka prekucuje. Jedila v barki pa take le pripravijo: Zjutraj černo kavo, prav nič vredno, in belega kruha za kake 4 kr.; o poldne pa juho in frišno meso pa celi krompir, zvečer pa čaj ali tē in cvibak (suhor). To je bilo vsak dan. Dajo že toliko, da lačen ni, kdor more to jesti; mi smo le opoldan jedli, zjutraj sam kruh, zvečer pa nič. Pa to se že prestopi, da le viharja ni. Imeli smo perva dva dni prav mirno, tako lahko je šla barka, da se ni čutilo, da gre naprej; ali potem je bila pa druga. Kvaterni čertek zvečer so začele ribe iz vode v zrak skakati; to je bilo znamenje, da bo vihar. Pa je bil res koj tisti večer in pa še dva dni prav hud: takrat je bilo pa res neprijetno, vse je

*) Hvala; prosimo večkrat kuj.

bilo bolno, — taki hud zrak je bil v barki, da ni bilo v nji za prebivati. Na verhu pa spet ni bilo mogoče biti, ko se je morje na barko zaganjalo; dostikrat je kterelega dobro zmocilo. Jest boleznj nisem veliko občutila, ene 4krat me je malo prijelo, pa za to mi ni bilo nič hudega; potem sem bila pa koj dobra. Neki korošk študent in njegova sestra sta bila pa skor celi čas bolna.

Na morji smo bili 13 dni. O to smo se zaveselili, ko smo v saboto k roženkranski nedelji suhi svet zagledali, dolg otok na desni strani barke, in ob 11 zvečer je barka že obstala in mesto novi Jork se je od deleč vidilo. O to je bilo veselje! Vse je migljalo v lučicah. O kako sem se začudila, ko sem velikansko mesto od deleč zagledala. Ni ravno lepo, je pa strašno veliko, še enkrat tolikošno kot dunajsko. Roženkransko nedeljo smo bili še celi dan v barki, ker v nedeljo nečejo iz barke vlačiti kišt (zabojev); še le v ponedeljek ob 10 smo se na suho pripeljali. Ne moram Vam povedati, kako mi je bilo pri sercu, ko sem na novi svet stopila. Mislili smo iti koj naprej, pa so g. Buh šli pobožnega Nemca obiskat, ki sta se bila spomladi soznanila; ta nas pa kar ni pustil naprej, nas je v svojo hišo sprejel in nas z vsim prav dobro preskerbel, pa ni hotel nič plačila za to. (Konec nasl.)

Razgled po svetu.

V Lincu je 7. listopada shod 4000 mož, veči del kmetje z dežele, sklenil: 1. prošnjo za katoliško in cenejši šolsko postavo, kot je novo-ärarska; 2. prošnjo: volilna postava naj se po vstavni poti tako prearedi, da v prihodnje kmetiške občine ne bodo v toliki škodi, kakor so bile pri poslednjih volitvah.

Bismarkovi agenti, pišejo „Tirolski glasi“, „v Celovcu in po družih mestih prav marljivo delajo. V liberalnem taborji pruski terdnjaki kaj hoboten sad rodé. Uboga Avstrija! ki se še nikoli ni izmuznila iz nevarnega objemanja nemško liberalne svojbine.“ Tako tedaj vé nemšk list.

Nesrečnim Francozom je samo Garibalda še manjkalo, da so prav do čistega razdžani. Francoski general Kambriel je v sredi oktobra imel že zbrano veliko moč v Vogezah, s katero bi bil zamogel Prusom braniti proti Bezansonu in Dižonu in še kake terdnjave Prusov oprostiti. Da so pa rudečkarja Garibalda ondi za višega poveljnika izvolili, to je vse skazilo; ondotno dobro katoliško ljudstvo je s tim tako razdraženo, da bi bili prosti strelci skorej Pruse poklicali in jim orožje oddali; tudi mobilne straže so se razletele. Marsiktere kardela nočejo o Garibaldu nič vediti in so pokorne le svojim lastnim častnikom. Kako neumni so rudečkarji, se tudi iz tega vidi, da na jugu Francoskega imajo ti sovražniki človeštva opraviti s preganjanjem duhovstva, namesto da bi mislili na brambo domovine.

Švicarsko. Odbor za pregled švicarske zveze je povabil švicarsko ljudstvo, naj mu naznanuje svoje želje v prid njegove delavnosti. Sklenili so torej škofje poslati svoje misli, in tudi središni odbor švicarske Pijeve družbe je oddal pismo omenjenemu odboru. Listi katol. Švice razglasujejo vošila, ki naj jih v kratkem posnamemo.

1. Polna svoboda; tedaj tudi v cerkvenih rečéh nobenega preseganja in zatiranja od države: ne „placeta“, ne gospostvenih „cenzur“ ali štefaštev v cerkvene reči, temuč enaka mera. — 2. Polna svoboda za družbe, pa ne le za politiške, ampak tudi za verske. — 3. Pod klop z nekim rusko-poljskim (jezuito žerskim) „38. artikelnom“, kakoršnega celo pruska država več nima (in ga zamorejo zagovarjati k večemu ljudočertni navtarji in liberaluhi). — 4. Enaka mera in tehtnica tudi v zakonskih rečéh (bramba cerkvenih pravic in postav, saj ne preseganja)...

Po več kantoni katoliški veljaki, duhovski in deželski tirjajo: Naj vérstva imajo pravico, da svoje cerkvene zadeve same vravnajo, cerkvene službe sami odajajo; naj je učenje prosto; bolj natanko to zadevo razločujejo kantonske vlade (tedaj samovprava, avtonomija). Verski nauk ima v rokah zadevno verstvo. Za dosego vradnih služb naj se ne tirja obiskovanje ravno državnih naprav ali pa zrelotne poskušnje. Kantoni naj skerbé za medsebojni javni mir med raznimi vérstvi. Versko premoženje ima postavno varstvo...

Naslednje številke bi bile vredne v sedanjih okoliščinah večje pozornosti: Francija je obsegala l. 1789: 9600 štirjaskih milj; l. 1808: 13600, 1815: 9665, 1860: 9850. Njena prejšnja meja se po miru, l. 1815 od zavezniških meč podpisanim, ni kar nič skercila, temveč še dalje segala, ko pred glasovito vstajo. Nemčija, severne zavezne in južne nemške države merijo pa 9631 štir. milj. Če Nemci odtergajo Franciji alzaške dežele: spodnjerejsko (Strassburg) in gornjerejsko (Kolmar), pa tudi sosednje lotrinške kronovine: Mozel (Mec), Meurthe (Nancy) in Vozeze (St. Die), priraste Nemčiji potem 501 štir. milj; imela bi toraj vkup 10132, Francija pa ostane le še 9349 štir. milj. Po zadnji štetvi sedanje ljudsko število znaša na Nemškem 38,512.877, na Francoskem pa 38,067.000. Če privzamemo še zgoraj omenjene kronovine, ktere utegnejo Nemcem pripasti, poškoči številka nemških prebivalcev za 2.308.000; Francija bi imela toraj v prihodnje le 35,759.000. Nemčija pa 40,820,877 prebivalcev. (New. Y. Kztg.)

Rimsko. Vsi Cerkvi sovražni listi so popisovali na dolgo in široko, kako prijazno so bili laški tolovaji v Rimu sprejeti, in vender je vse zlagano. Zanesljivi naznanovalci se v tem-le zlagajo: 1. Laški vsiljenci so bili merzlo sprejeti (slavo kričala jim je najeta derhal, ne pa pravo jedro Rimljanov); prebivavci glavnega mesta so se s sv. Očetom zbirali na grobu sv. Petra in so bili zoper napad; 2. Sv. Oče niso hotli, da bi se zastonj kri preivala, če tudi so se njih vojaki serčno bojevali, protestirali pa so zoper nasilstvo in se mirno zanašajo na prihodnjost, ko bo Bog osramotil sovražnike sv. Cerkve. — O zaslišani grofa Ponza, ki je bil prinesel Viktor-Emanuelovo pismo, pravi ameriškanski list med drugim: Sv. Oče so grofa prijazno pozdravili, govorili z njim o njegovi rodovini, zlasti o bratu, ki je rektor v jezuiškem vstavu. Poslednjič prične grof govoriti o svojem poslanstvu in izroči pismo. Papež pazljivo preberó in nič obraza ne spremené, položé ga na mizo in rečejo samo: „Lepe besede, pa gerdo djanje“, in se molčé zamisljo. Ko Ponza zopet spregovori, da morajo italijanski vojaki cerkveno državo obsesti, mu sv. Oče v besedo sežejo: „Oh, čimu veliko besed, Vam diši nov grizlje in vzeli ga bote; toda, ne da bi bil prerok ali sin prerokov, Vam povém, ne boste v Rimu ostali. Zapomnite si, še enkrat rečem, ne boste vživali sadú svojega nasilstva.“ Ponza hoče razkladati, za kaj vse je Italija papežu porok, kako je voljna poskerbeti za papeževo samosvojnost, koliko spoštovanje imajo Italijani do namestnika Kristusovega; sv. Oče pa mu presekajo besedo, rekoč: „Vi ste pobeljeni grobi, vam nič ne verjamem in ne upam, ne bom se v noben dogovor spušal zastran storjenih predlogov.“

Laška vlada je v Rimu ugrabila tudi papeževo letno stanovanje, ki se imenuje Kvirinal. Preden je general Lamarmora dal duri vlomiti (lepo delo za generala!), da bi papeževe izbe pripravil za Viktor-Emanuela, je sklenil še rimske dohtar-pravde zaslišati, če se po pravu ima to poslopje ceniti za državno, ali pa za papeško poslopje. Dohtar-pravniški odbor je odgovoril: dvor je državen dvor; toda podpisati to pojasnilo — to je bilo

sram advokate in niso podpirali. Lamarmora general je imel tedaj tako rekoč prazen papir v rokah. V Rimu so se čudili prebrisanim advokatom, ki so tako umetno hotli dvema gospodoma služiti, in so se na vse strani smešne storili. — O moškost, kje si? —

Zadnjič je bilo omenjeno, da vendar ena katoliška vlada je, ktere poslanec se je v Rimu resno poganjal za korist sv. Očeta. Zdaj pa piše „Vaterland“ znamenito novico, da utegnejo sv. Oče iti v Belgijo in sicer v mesto Melin (Meheln), ter ondi cerkveni zbor nadaljevati. Gotovo ne le velika čast, ampak tudi velika korist bi bilo to za Belgijo, zakaj resnica je: „Kjer je papež, tam je Rim,“ takorekoč središče sveta. —

Sv. Oče so 28. unega mesca iz Rima poslali odgovor na pismo v Fuldi bivših zbranih škofov. V tem pismu izrekujejo škofom hvalo za njih vdanost in tožijo čez tiste, kateri rogovilijo zoper cerkveni zbor in njegove sklepe ter brezbožno razdirajo naročje svoje matere, svete cerkve, ktera jih je zredila in živila; njeno jed spreminjajo v strap ter v svojem napuhu obračajo vedo v svoje in drugih pogubljenje.

Kako neznansko sovražljivi katoliški cerkvi so laški karbonarji, ki jih je rop v Rim gnal, kaže tudi to, da so postavili juda na čelo šolskega vodstva. Ko bi hotel lucifer iz pekla priti, tudi njega bi postavili.

Eden stotnikov, ki je bil pri napadu Rima ranjen, je bil sprejet v bolnišnico „sv. Duha,“ ondi je umrl, potem ko je vsako duhovsko pomoč odbijal. Posebna milost bi tudi res bila, ko bi se iz občenec spreobrnail. In kako so nesrečnega pokopali? Djali so ga na kardinalski častni voz, spremljali ga skoz mesto z zastavami, katerih naj večji je nesla neka baba! Sicer pa brez križa, brez duhovna, brez kacega verskega znamenja. Sej se tudi tacega pokopa cerkev vdeleževati ne smé. Na pokopališu je grof Giarciani v mertvaškem govoru papeža zasramoval. Ali ni to pravi peklenski sejm na čast nesrečnemu mertvemu, kateri je izdajal papeža in svojo dušo za laške sanjarije! Kaj mu zdaj pomaga vsa zunanja „pomparija,“ kaj njegova služba v ropu zoper njegovo lastno mater Cerkev? —

Kakor povsod, kjer jame pregreha gospodovati, tako so tudi v Rimu derhalstva in prosti zidarji jeli hujskati na jezuite. Nesramni časniki in družbe so na zvonec udarili, mestni svet je nato prosil poglavarja Lamarmora, da naj jezuite prežene. Dva podpisanih sta še pred malo mesci imela svoje otroke pri jezuitih v odreji. Lepa hvaležnost! Poglavar Lamarmora je ukazal, da naj se šolski prostori v jezuitskem vstavu (Collegium romanum) prepusté mestni gosposki, jezuiti pa smejo, ako hočejo, v hiši zasebne (privatne) šole imeti, ki jih pa vlada ne priznava. — Da mavtarji bolj vero tarejo in zasramujejo, se v kazališih oblačijo burkarji v mniške oblačila in prihajajo na oder z roženkranci, križi. — Da huje papežu nasprotvajo, so napervo obhajali žalosten spomin na Mentano, kjer so bili garibaldičevci pobiti; zdaj pa hočejo zopet preslavljati dva morivca, Monti-a in Tognetti-a, ki sta bila kasarno z vojaki, s smodnikom podsuto, razdjala in bila torej k smerti obsojena. — V naznanilu do kralja pravijo: cerkev bo svobodna, ob enem pa tudi, da vse italijanske postave (cerkvi tako silno sovražne) imajo veljati tudi za Rim. Cerkveno premoženje je v nevarnosti, da bode ropano in zadegavano, kakor po drugem Laškem. — To je sama zlata svoboda — tatinska. —

Adresa gosposke zbornice. Kakor je znano, svitli cesar državni zbor pričenja z ogovorom, ki ga v vstavnih državah ministri izdelajo. Na ta ogovor obé zbornici po posvetovanji z adresno Njih veličanstvu odgovorita. O svojem času smo sedanji cesarski ogovor omenili. Gosposka adresa tedaj, ki so jo ravnokar izdelali, mi-

luje, da je bil razrešen tisti državni zbor, v katerem so bili Tirolci tako hudo razžaljeni in cerkev zasramovana. Le vse preveč zanašljiva jim je vlada do državopravne opozicije, to je, do tistih, kateri v sedanji vstavi ne najdejo poročstva za svoje pravice, za vero, ravnopravnost itd.; zakaj bi se ne bilo tudi brez njih (Čehov, Slovencev, Poljcev itd.) naprej delalo? Vsim prizadevam zoper vstavo in centralizem, da naj se terdo na pête stopa; le v vstavi (decemberski) jim je svoboda in narodna ravnopravnost! O užaljeni cerkvi ne besedice ni v adresi, dasiravno se slišijo tožbe po vsem cesarstvu. — Z obetanimi novimi vravnahami namesto zaverženega konkordata, kakor tudi z napovedovanimi „reformami“ (obnovami) po visocih šolah je katoličanom dano slabo upanje, ker je vsim znan cerkvi nasprotni duh sedanje liberalne večine.

Iz gornje Avstrije piše eden naj imenitnisih deželnih poslancev v „Vaterland“ (zoper neki sostavek v „Volksfreundu“) v oziru na vdeleževanje duhovstva pri krajnem svetovalstvu. Tudi ta spis dokazuje gledé na cerkveno stališe in na sedanje okolišine, da duhovnu nikakor ne gre se pri krajnem šolskem svetu vdeleževati. Od cerkvene strani zato ne, „ker je duh, ki veje v šolski postavi od l. 1868, skoz in skoz nekeršansk, katoliškim koristim škodljiv, kar že beseda „brezverne šole“ (konfessionslose Schulen) jasno dokazuje. Šolska postava v verskem oziru le to dopusti, česar ni mogla ubraniti, namreč milostno dopušenje, da se keršanski nauk sploh še smé deliti...“ — Dopisnik omenja po drugih obravnavah tudi „grenki sad šolske postave,“ ki so stroški. Razun šolske priklade v deželni zaklad in v srenjsko denarnico je še letna učnina po 2 gl. Naj ima n. pr. rokodelc ali kmetič raznih davkov 30 gl., in k temu 5 otrok v šoli. Kolik je denar, ki ga mu nova šolska postava izžuli itd.?

Veningerjevo misijonstvo v Ameriki. Portlandski časnik „Sentinel“ je nedavno priobčil svojim bralcem pismo iz Viktorije, ki marsiktero zanimivo čertico hrani o P. Veningerjevem misijonu. Ne bo toraj odveč, da tudi mi ponovimo v prestavi tehtno naznanilo:

Mnogim je prijetno naše mesto Viktorija, posebno zarad naravnih lepotij, še krasnejše pa je, odkar ga je Gospod tako z milostimi obogatil. Nikdar se ne zbrise iz spomina katoliških prebivalcev teden po 14. avgustu; še le zmeraj bolj bodo hvalili Boga, da nam je poslal slovečega misijonarja P. F. Ks. Veningerja. Novo dušno življenje se je jelo buditi v naši srenji: zastarani grešniki se vračajo zopet k Bogu, pobožni sklepi se množijo, mnoge rodovine se zopet veselé v miru in tih sreči. Po vsej pravici se sploaujejo tu besede sv. pisma: „Kako lepe so stopinje onih nad gorami, ki oznanujejo sporočilo miru in zveličanja.“ Marsikak zanikernež se poprej ni dosti zmenil za misijonarjev prihod, pa s solzami v očeh se je poslavljal z misijonarjem pri njegovim odhodu. — Zanikernost v dušnih zadevah je ravno največkrat kriva nekake bojazljivosti, ktera se lahko polasti tudi marljivega oznanovavca božje besede. Pa ne navadna gorečnost za blagor duš, prelepi kiné Jezusove družbe, ktere ud je tudi P. Veninger, premaga vse ovire, katerih se pri posvetnih, v razne skerbi zamotanih ljudéh velikih mest le premnogo nahaja.

Pri vsem tem misijonarjem reda Jezusovega ni nobena vojska prehuda, nobena darežljivost prevelika, da se le zgodi Bogu v čast in v blagor neumerjočim dušam. Lahko obračamo na nje besede psalmista: „Nobenega jezika ni, ki bi ne čul njih besed, — njih glas se razlega po vsem svetu in njih beseda tje do mej zemlje.“

Tudi do nas je prederl taki glas; goreči misijonar pride od zahoda sem s križem v roci, radostno sprejme tu množica različnih narodov in značajev vsako njegovo

besedico. Pobožnost in radovednost zbira čedalje več ljudstva, tudi marsikak Nikodem se vmuzne skrivaj. Vzrok, da si misijonar tako kmalo pridobi serca poslušalcev, je nemirujoči nagon, ki ga vedno spodbuja, da le še novih ovčic pridobiva za večno življenje; z gorečnostjo pa se popolnoma strinja ljubezen do Boga, ki se tako živo razodeva v vseh njegovih govorih; le ona omeči naj terša serca, ona vpiha le še slabo tlečo iskro vedno večje mlačnosti, da se razširi v goreč plamen ter ogreje doslej zanikerno serce. Vsak dan se je čutil živjeje blagi vtisek, ki nam je došel v zveličanskem tednu; rajski prikazi, katerih ne more popisati slaba roka, so se verstili pri slovesnih obhajilih, o ponavljanji kerstne oblube, in pri blagoslovljanji misijonskega križa. Le to naj še omenim, da me pri vseh slovesnostih ni nič bolj ganilo, ko skupno obhajilo mož in mladenčev. Globoko segajo v serce solze Magdalene, pa še večjo oblast do človeškega serca imaja solze Petrove, posebno v veličastnem trenutku sv. obhajila, ker takrat se leskeče v očeh derznega moža sprava z Bogom. — Nikdar ne pozabi Viktorija preteklih dni zveličanja, in po vsej pravici lahko zakliče keršansko ljudstvo odhajajočemu misijonarju v slovô:

„Srečno srečno! Če je prošnja za blagor bližnjega prederla visočine, molitev naša plava v oblake ter hvaležno nese nad zvezdice tvoje ime!“

Adresa čez 4000 katoličanov dunajskih je oddana ministerstvu, ktera omenja vesoljni glas, da krivično posedenje Rima od Italijanov se ni zgodilo brez prizumljenja grofa Beusta. Katoliški družbi se to neverjetno zdi, ker je neslišano in v nasprotju z mislimi svitelega cesarja, z vso avstrijsko zgodovino in cesarsko habsburško hišo, ki je bila vse čase škit in bramba katoliške vere, katoliške cerkve, kakor je tudi sama od nje brambo imela. Torej kakor zvesti katoličani, kakor zvesti podložni, kakor pravi rojaki in Avstrijani protestirajo zoper vsakoršno vdeležje nad tem svetoskrunstvom, ako bi se kaj takega starokatoliški Avstrii ali pa njeni cesarski hiši prilastovalo. — Prav imate Dunajčani! Sramota naj ga vekomaj pokriva, kogar ni sram z roparji se bratiti!

Katoličani, torej prosimo vis. ces. kr. ministerstvo, da naj se tako peča za sv. Očeta, kakor se spodobi poštenju katol. Avstrije.

Rimsko ljudstvo — kaj počenja med tolikimi zmešnjavami italijanuhov? Čaka in moli in se ne utruji sv. Očetu izročevati pisma verne vdanosti. Kijubu dobre misli o njih vender toliko serčnega obnašanja nisem pričakoval, pravi dopisnik v „Genf. Blattu.“ Tlačivci goré togote in mašujejo se s tim, da vse staknejo, kako bi Rimljane spačili. — Da bi ne bilo treba tolike posadke v Rimu, išejo narodno stražo na noge spraviti; pa zastonj. Mesec jéče, 100 do 1000 lir globe jim ni zmožno studa do nje ogreti. Hudo je; tako ne more dolgo ostati.

V Cincinnati so usmiljene sestre pričele zidati cerkev, ktera bode posvečena „spravi“, namreč kakor sprava za grehe, ki se godé zoper naj svetejše Jezusovo Serce. To je zares lepa misel lepih duš... Če pa tudi nimamo drugod posebnih cerkev za „spravo“, se vender povsod k najsv. Sercu za spravo moli, se svete obhajila darujejo, se razširja „apostoljstvo molitve“ itd.

V Kvinci-u, v deržavi Il., so nedavno vložili podstavniki kamen za nov frančiškanski samostan, pri čimur so se vdeležile vse katoliške družbe, kakoršnih je v Ameriki silo veliko.

Nekdaj. Ranjki cesar Frančišk I je do takratnega deržavnega ministra grofa Zichy-a, predsednika pri deržavniškem shodu, te-le verstice pisal (Oesterr. Beob. 16. apr. 1814):

Ljubi grof Zichy!

Med naj srečniši nasledke sedanje, za blagor in mir v Evropi začete vojske, štejem rešenje poglavarja sv. Cerkve. Po dolgoletnem terpljenji je papež poslednjič tisti trenutek izpušen od francoskega cesarja, ki ni bilo nobenega dela francoske dežele več, ki bi mu bil zamogel prav za prav varno prebivališče biti. Od strani deržavniškega shoda tedaj zadevnim vradnijam naznajte mojo misel in voljo, da naj se brez pomude po vsih cerkvah Mojih dežel obhaja očitna zahvalna slovesnost zavoljo rešenja cerkvenega poglavarja, in vsi svetni vradi naj se ga vdeležé.

V Dižonu 5. mal. trav. 1814. Frančišk I. r.

Razne novice. Kako delajo tako imenovane „konfessionslosne šole, se vidi v Ameriki, kjer imajo v berilih naj ostudniši laži in zabavljanja čez papeža, duhovne, itd.; Luter pa se na cente hvali, kako svet mož je bil! Ali ni to „konfessionslaž,“ in ne „konfessionslos?“ — Vsi mašniki škofije Dubuque v Ameriki so pismo vdanosti, podložnosti in spoštovanja poslali sv. Očetu. Veselé se, da je razglašeno nezmotljivo učilo, žalujejo, da se tako rekoč s križa v novo slišijo besede: „Moj Bog, moj Bog, zakaj si me zapustil? — Viksi škof v Kvebeku, Peter Flavijan Turgeon, je umerl v 72. letu svojega življenja. — V kraju Loreto blizo Kvebeka je bil undan za duhovna posvečen mlad Indijan Samatanen, to je „človeške velike nade.“ Le-ta je prvi Indijan, ki je v Kanadi posvečen. Petindevetdesetletni glavvar ondotnega rodú je pri slovesnosti govoril in je zahvalil „Velikega Duha“, da mu je ta dan dal doživeti.

Iz Ljubljane. G. L. Svetec, dež. in derž. poslanec, je postal notar v Idriji.

Die Save — se bo klical nemški časnik, ki ga namérja ob nov. letu začeti izdajati g. Fr. Potočnik. Bog mu daj vse dobre lastnosti za vero in narod, in pa obilne podpore!

V goriški bogoslovnici je za izpraznjeno učilištvu nrvnosti (moral) poskušnja 3. in 4. jan. 1871. Dan poprej se oddá prošnja pri čast. sem. ravnateljstvu. — (Plača 840 gl.)

Duhorske spremembe.

V ljubljanski škofii. Č. g. Luka Hiti, šolski vodja v Ipavi, je dobil faro na Studenem; — č. g. Luka Aleš, vikarij na Černem verhu, faro Presko; — č. g. Peter Teran, fajm. v Mozelnu, faro pri Stari cerkvi (Mitterdorf); in Mozelj je razpisan 16. nov.

Dobrotni darovi.

Za sv. Očeta. Ž-ska šolska mladina na Gorenškem daruje stiskanemu sv. Očetu Piju IX iz svoje male šolske blagajnice 3 gl.; želi, da bi Njih Svetost ta mali darek radovoljno sprejeli, ter prosi Njihovega blagoslova za-se in za svoje gg. učenike za časnost in večnost. — Iz Rudolfovega 5 gld. — G. Ant. Klemen 1 gld. sr. — „Papežu-kralju“ 2 gld. Fr. Z. — G. M. Tavčar 3 gl. — Neimenovan 1 gl.; prosi blagoslova, da bi vselej prejemal vredno ss. zakramente. Iz neimenovane roke za voljno poterpljenje 50 kr.

Za pogorelce v Klečah. Nekdo iz ondotne fare 1 gl. — Iz Smednika 3 gl. 30 kr.

Za družbo sv. Leopolda 3 gl. 84 kr. † 7 kr. (Oddali v kn. škof. pis.)

Za afrik. mis. Iz Vodice 4 gl. 9 kr. Iz Mošenj 7 gl. Iz Dol 2 gl. 40 kr.

Pogovori z gg. dopisovavci.

G. J.: Prosim, le poslati, se bode že obrnilo, kamor bo bolj prilika. — Več pesem in družih zastalih spisov prihod.